

QENDRA E SHËRBIMEVE ARSIMORE

Matura Shtetërore 2020

Lënda: Biologji

Tiranë 2020

1. Glikogjeni është:

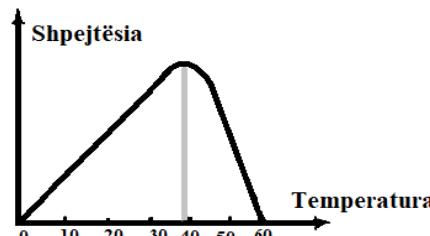
1 pikë

- A) monosakarid
- B) dipeptid
- C) polisakarid**
- D) triglicerid

2. Vëzhgoni me kujdes grafikun. Gjatë zhvillimit të reaksiionit biokimik, kur temperatura arrin mbi 60°C enzima:

1 pikë

- A) denatyrohet, prandaj nuk vepron**
- B) rrit në maksimum aktivitetin e saj
- C) rrit në maksimum aktivitetin katalistik
- D) rrit në maksimum shpejtësinë e reaksiionit

3. Në një molekulë të ADN-së raporti i bazave të azotuara A/C = 1/4. Kjo molekulë ka 2400 nukleotide. Sa është numri i lidhjeve hidrogenore midis C dhe G në këtë molekulë?

1 pikë

- A) 1920
- B) 2880**
- C) 480
- D) 720

4. Cila nga ARN-të e mëposhtme është specifike për çdo lloj aminoacidi?

1 pikë

- A) ARN e informacionit
- B) ARN mesazhere
- C) ARN ribozomike
- D) ARN e transportit**

5. Renditja e bazave në njërin prej vargjeve të ADN-së është GATTGCTTA. Cila do të ishte renditja e saktë e bazave të ARN-së së informacionit, që ka kopjuar këtë varg të ADN-së?

1 pikë

- A) CTAAGCGAAT
- B) AGCCTATCCG
- C) CUAAGCGAAU**
- D) TTGGCAAUUT

6. Një nga vargjet e ADN-së e ka masën molare 34155 g/mol. Sa është numri i aminoacideve të koduar sipas kësaj ADN-je, duke ditur se masa molare e një nukleotidi është 345 g/mol?

1 pikë

- A) 11 aminoacide
- B) 33 aminoacide**
- C) 99 aminoacide
- D) 297 aminoacide

7. Cila nga strukturat e mëposhtme është e pranishme te qelizat prokariote?

1 pikë

- A) Membrana bërthamore
- B) Rrjeti endoplazmatik
- C) Mitokondritë
- D) Ribozomet**

8. Te qelizat eukariote gjatë procesit të frysëmarrjes qelizore, sasia më e madhe e ATP-së sintetizohet në:

1 pikë

- A) aparatin e Golxhit
- B) citoplazëm
- C) lizosome
- D) mitokondri**

9. Kryqëzohen dy individë heterozigotë për një tipar. Sa është probabiliteti që pasardhësit të kenë gjenotip të njëjtë me prindërit për këtë tipar? 1 pikë

- A) 25%
- B) 50%**
- C) 75%
- D) 100%

10. Janë kryqëzuar miza të uthullës me krahë të gjatë. Te pasardhësit 174 individë ishin me krahë të gjatë dhe 58 individë ishin me krahë të shkurtër. Gjenotipet e prinderve janë: 1 pikë

- A) DD X DD
- B) DD X Dd
- C) Dd X Dd**
- D) Dd X dd

11. Dy format e shprehjes së një gjeni te një individ quhen: 1 pikë

- A) homozigotë
- B) heterozigotë
- C) alele**
- D) zigoë

12. Janë kryqëzuar bimë me lule të kuqe heterozigotë me bimë me lule të bardha homozigotë reçesive. Cili është rapporti gjenotipik i pasardhësve? 1 pikë

- A) 3:1
- B) 2:1
- C) 1:1**
- D) 1:2:1

13. Nëse një organizëm e ka përbërjen gjenetike Aa, sa tipe të ndryshme gametësh do të formojë ai? 1 pikë

- A) 2 tipe**
- B) 1 tip
- C) 3 tipe
- D) 4 tipe

14. Janë kryqëzuar midis tyre kavie me ngjyrë kafe me kavie me ngjyrë të bardhë. Në brezninë e parë (F_1) lindën të gjithë pasardhësit me ngjyrë kafe. Kaviet ngjyrë kafe të (F_1) u kryqëzuan midis tyre dhe në (F_2) lindën 164 pasardhës, nga të cilët 123 kishin ngjyrë kafe dhe 41 kishin ngjyrë të bardhë. Sa është numri i pasardhësve homozigotë dominantë që lindën në brezninë e dytë (F_2)? 1 pikë

- A) 41**
- B) 82
- C) 123
- D) 246

15. Një nga tiparet që e bën e bimën e kaktusit të përshtatet më mirë në shkretëtirë është: 1 pikë

- A) gjethë tipike me llapë të gjerë dhe nervura
- B) gjethë të shndërruara në gjemba**
- C) kërcelli i lartë drunor me lëvore të trashë
- D) prania e shumë rrathëve vjetorë në kërcellin drunor

16. Tilakoidet janë struktura në formë trastëzash, që ndodhen te: 1 pikë

- A) aparatë i golxhit
- B) kloroplastet**
- C) lizozomet
- D) mitokondritë

17. Qelizat somatike të një gjallese shtazore kanë 44 kromozome. Sa kromozome ndodhen në një qelizë vezë që prodhon kjo gjallesë? 1 pikë

- A) 11
- B) 22**
- C) 22+X
- D) 22+Y

18. Numri haploid i kromozomeve në qelizat e një organizmi është 16. Sa është shuma e përgjithshme e kromozomeve që përbajnjë një qelizë e lëkurës, një gamet seksual dhe një qelizë e stomakut? 1 pikë

- A) 20
- B) 40
- C) 60
- D) 80**

19. Nga e ka burimin oksigjeni që çlirohet gjatë procesit të fotosintezës? 1 pikë

- A) Dioksid i karbonit
- B) Glukoza
- C) Ribulozodifosfati
- D) Uji**

20. Cili është njëri nga produktet e fazës me dritë të fotosintezës? 1 pikë

- A) Dioksid i karbonit
- B) ADP
- C) Uji
- D) ATP**

21. NADPH dhe ATP gjatë ciklit Calvin shërbejnë për: 1 pikë

- A) çlirimini e H_2O
- B) sintezën e NADP
- C) oksidimin e PGA
- D) reduktimin e CO_2**

22. Kur në qelizë sasia e oksigjenit nuk është e mjaftueshme, atëherë acidi piruvik ndjek rrugën e reaksioneve biokimike që quhet: 1 pikë

- A) cikli Calvin
- B) glikolizë
- C) fotosintezë
- D) fermentim**

23. Reaksionet e ciklit të Krebsit zhvillohen në: 1 pikë

- A) citoplazëm
- B) lisozosome
- C) mitokondri**
- D) ribozome

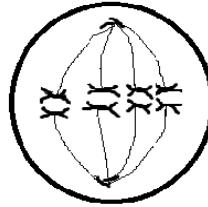
24. Një qelizë ka $2n = 24$ kromozome. Nëse kjo qelizë do të ndahet me mejozë, sa kromozome do të kenë qelizat në fund të ndarjes së parë mejotike? 1 pikë

- A) 6
- B) 12**
- C) 24
- D) 48

25. Në skemën në të djathtë është paraqitur një nga fazat e ndarjes me mejozë të një qelize që ka $2n = 8$ kromozone. Cila fazë e ndarjes mejotike është paraqitur në këtë skemë?

1 pikë

- A) Anafaza e parë
- B) Metafaza e parë**
- C) Metafaza e dytë
- D) Telofza e parë

26. Në skemën në të djathtë është paraqitur një nga fazat e ndarjes me mitozë të një qelize që ka $2n = 4$ kromozone. Cila fazë e ndarjes mitotike është paraqitur në këtë skemë?

1 pikë

- A) Metafaza
- B) Anafaza**
- C) Profaza
- D) Telofza

27. Qeliza vezë te femra ka 23 kromozome. Zigota do të ketë:

1 pikë

- A) 23 komozome
- B) 45 komozome
- C) 46 komozome**
- D) 92 komozome

28. Në ndarjen mejotike kromozomet homologe ndahen dhe lëvizin drejt poleve të kundërta të qelizës në:

1 pikë

- A) profazën e dytë
- B) anafazën e parë**
- C) anafazën e dytë
- D) metafazën e dytë

29. Lëvizja e molekulave të lëndës përmes membranës qelizore, nga një zonë me përqëndrim më të lartë te një zonë me përqëndrim më të ulët quhet:

1 pikë

- A) shpërhapje**
- B) transkriptim
- C) osmorregullim
- D) transport aktiv

30. Përqëndrimi i molekulave të një lënde brenda një qelize të kuqe gjaku është më i madh se përqëndrimi i saj në plazmën përreth. Megjithatë molekulat e lëndës vazhdojnë të futen në qelizë. Proçesi që ndodh quhet:

1 pikë

- A) shpërhapje e thjeshtë
- B) shpërhapje e lehtesar
- C) osmozë
- D) transport aktiv**

31. Në një enë me ujë të distiluar janë zhytur një grup qelizash parenkimatike të një fruti bimor. Pas disa orësh qelizat zmadhojnë vëllimin e tyre. Dukuria që ndodh ne këtë rast quhet:

1 pikë

- A) fagocitozë
- B) shpërhapje e lehtesar
- C) osmozë**
- D) transport aktiv

32. Elementi metal i cili bën pjesë në strukturën kimike të hemoglobinës është:

1 pikë

- A) hekuri**
- B) magnezi
- C) mangani
- D) zinku

33. Nyja sinoatriale e cila gjeneron impulset elektrike, që çojnë në tkurrjen muskujve të zemrës është e lokalizuar në:

1 pikë

A) barkushen e majtë

B) parabarkushen e djathtë

C) tufat e Hisit

D) venën zgavrore të poshtme

34. Qarkullimi i madh i gjakut te njeriu fillon nga:

1 pikë

A) barkushja e djathtë

B) barkushja e majtë

C) parabarkushja e djathtë

D) parabarkushja e majtë

35. Funksioni i venave mushkërore është të:

1 pikë

A) çojnë drejt zemrës gjak të pasur me CO₂

B) çojnë drejt zemrës gjak të pasur me O₂

C) nxjerrin nga zemra gjakun e pasur me O₂

D) nxjerrin nga zemra gjakun e pasur me CO₂

36. Në cilin prej përbërësve të gjakut bëjnë pjesë fagocitet?

1 pikë

A) rruazat e kuqe

B) rruazat e bardha

C) pllakézat

D) plazma

37. Te bimët me anë të gypave të floemës transportohen:

1 pikë

A) dioksidi i karbonit

B) kripërat minerale

C) lëndët organike

D) oksigjeni

38. Cilat lëndë transportohen me anë të ksilemës te bimët?

1 pikë

A) Lëndët organike

B) Oksigjeni i ajrit

C) Uji dhe kripërat minerale

D) Karbohidratet

39. Diafragma është një strukturë muskulore që:

1 pikë

A) mbështjell sistemin tretës dhe sistemin e ekskretimit

B) mbështjell zorrët e holla dhe zorrën e trashë

C) ndan zgavrën e kraharorit nga ajo e barkut

D) ndan sistemin e qarkullimit nga sistemi i frysëmarrjes

40. Unazat kërcore ndodhen te:

1 pikë

A) ezofagu

B) hojëzat

C) trakeja

D) zorrët

41. Njësia bazë strukturore dhe funksionale e mushkërive janë:

1 pikë

A) alveolat

B) bronket

C) bronkiolat

D) pleura

42. Shkëmbimi i oksigjenit dhe dioksidit të karbonit në hojëzat e mushkërive bëhet në sajë të procesit të:

1 pikë

A) difuzionit

- B) transportit aktiv
- C) endocitozës
- D) ekzocitozës

43. Produktet përfundimtare të procesit të fryshtës së cilat janë:

1 pikë

A) acid laktik + energji

B) dyoksid karboni + oksigen + energji

C) etanol + dyoksid karboni + energji

D) dyoksid karboni + ujë + energji

44. Në figurën në të djathtë shigjeta me numrin 3 tregon:

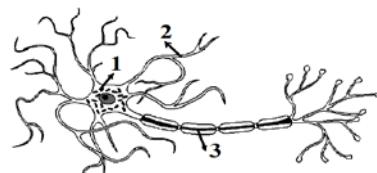
1 pikë

A) aksonin

B) dentridet

C) neurotejçuesit

D) sinapsin

45. Te sistemi nervor qendror bën pjesë:

1 pikë

A) nefroni

B) nervi lëvizor

C) palca kurrizore

D) shtylla vertebroro

46. Neuronet me mbështjellje mjelinike i përcjellin impulset nervore:

1 pikë

A) më ngadalë se neuronet pa mjelinë

B) më shpejtë se neuronet pa mjelinë

C) më të njëjtën shpejtësi si neuronet pa mjelinë

D) më ngadalë se qelizat nervore pa mjelinë

47. Në harkun reflektor, neuroni ndijor teççon impulse nga:

1 pikë

A) SNQ – ja drejt organit efektor

B) palca drejt gjendrave

C) receptori drejt SNQ-së

D) truri drejt muskujve

48. Gjendra e pankreasit prodhon:

1 pikë

A) amidon

B) glukagon

C) glukozë

D) glikogen

49. Në skemën në të djathtë, struktura me numrin 3 tregon:

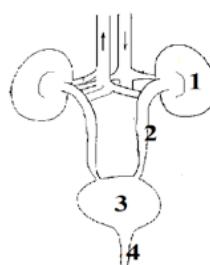
1 pikë

A) fshikëzën urinare

B) veshkën

C) ureteret

D) uretrën

50. Nefroni është njësia bazë ndërtimore dhe funksionale e sistemit të:

1 pikë

A) ekskretimit

B) qarkullimit

C) riprodhimit

D) tretjes

51. Glomerula është pjesë përbërëse e: 1 pikë

- A) fshikëzës
- B) nefrit**
- C) uretrës
- D) uretereve

52. Procesi i ripërthithjes kryhet te: 1 pikë

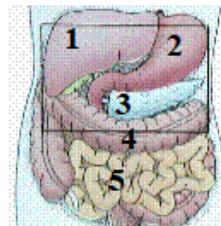
- A) glomerula
- B) tubhi i nefrit**
- C) ureteret
- D) uretra

53. Cila nga dukturitë e mëposhtme ndodh gjatë filtrimit të gjakut në nefron? 1 pikë

- A) Difuzioni**
- B) Ekzocitoza
- C) Endocitoza
- D) Transporti aktiv

54. Në figurën në të djathë struktura me numrin 1 tregon: 1 pikë

- A) mëlçinë**
- B) stomakun
- C) pankreasin
- D) tëmthin

55. Tretja kimike e karbohidrateve fillon në: 1 pikë

- A) zorrën e hollë
- B) zorrën e trashë
- C) stomak
- D) gojë**

56. Pepsina është enzimë që shpërbën: 1 pikë

- A) acidet
- B) karbohidratet
- C) lipidet
- D) proteinat**

57. Pankreasi si gjendër ekzokrine sekrecionet i derdh në: 1 pikë

- A) duoden**
- B) gjak
- C) mëlçi
- D) tëmth

58. Një nga funksionet e mëlcisë është të prodhojë: 1 pikë

- A) estradiol
- B) insulinë
- C) lëngun e tëmthit**
- D) progesteron

59. Konsumatori i rendit të parë është: 1 pikë

- A) autotrof
- B) dekompozues
- C) heterotrof**
- D) prodhues

60. Jepet zinxhiri ushqimor, i cili përbëhet nga bimë barishtore – miu – gjarpëri -shqiponja. Duke iu referuar rrjedhës së energjisë diellore në ekosistem, cili nivel i këtij zinxhiri ushqimor zotëron më shumë energji? 1 pikë

- A) Bimët barishtore**
- B) Gjarpëri
- C) Miu
- D) Shqiponja